

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. De essentia causæ in actu primo

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

beant vim sibi convenientem agendi, per quam vim agendi, excluduntur conditiones, qualis est approxinatio, quæ non agit, sed agens, unit localiter. Per ly *determinans*, excluduntur Personæ divinæ. Nam determinatio, indifferentiam saltē in priori naturæ exigit: quid enim determinaret, & auferret? Nulla autem etiam cogitabilis fuit indifferentia in Personis Divinis, ut essent. Determinatio etiam significat limitationem. Hinc Bessarion. cap. ult. ad fin. Concil. Florent. negat in isto sensu, in quo causa limitationem dicit, appellare Græcos, Patrem æternum, causam Filii. Per quem etiam terminum, privationes, imò & conditiones excluduntur à ratione causæ: quia possunt esse, & non determinare ad existentiam, nec habere vim determinandi. Subsistentia etiam Verbi non est causa Humanitatis: quia illud non determinat ad existendum. Denique si daretur Creatura ab æterno, Anima item rationalis, quæ exigit esse semper post, sunt causatæ: quia Creatura ab æterno, erat adhuc indifferens ad existendum, indifferentiā priori per rationem. Anima item, etiam, postquam est creata, adhuc causatur à Deo, quia est pendens à concursu Divino, qui potest exhiberi & non exhiberi, habetque esse limitatum, & restrictum, ideo adhuc debet dici, determinari ad existentiam. Porro ratio determinantis, causalitati, ut Quo, causæ, ut Quod, conveniet. Determinare etiam ipsum, non tantum ad genus causæ efficientis, sed etiam formalis spectat. Hinc per multos determinativitas, est de primo essentiali conceptu formæ, spectat etiam ad causam materiale; quia hæc determinat ad esse corporei, compositum. Denique cum aliquid propter diversos fines fieri possit, vel certè fieri, & non fieri; bonitas finis ad utrumque determinat. Sicque ulterius procedendo, in aliis huc revocabilibus speciebus causarum, advertetur, omnibus illis convenire vim determinandi.

QUÆRES.. Cur Patres rejecerint nomen causæ à Divinis?

PRÆMITTO I. Aliquos Patres veritos esse etiam nomen principii dare Patri respectu Filii. Proprium, inquit Nazianzenus ejus qui principio caret nomen est Pater, ejus autem, qui citra ullum principium genitus, est Filius. Imò & Arrius scribens ad Euseb. Nicom. ex eo Filium non esse Deum volebat, quia habet principium. Principium autem, inquit, habet Filius. Deus autem caret principio. Sed Arrius volebat Filium habere principium, h. e. esse ex non entibus, seu non existuisse aliquando, hocque illi volebat negare Nazianz. citatus.

PRÆMITTO 2. Aliquos Patres dixisse, quod Filius pendeat à Patre. Ita idem Nazianz. V. de Filio Dei. Nihil erat ante Patrem magnum, nam cuncta coercet, amplectens & qui pendet de Patre.

Cyrrill. Alex. Dial. 3. de Trin. dicit. Filium pendentem esse substantialiter ab eo, qui genuit. Sed his locis, ly pendere, supponit pro procedere.

PRÆMITTO 3. Græcos ferre omnes, Patri, nomen causæ tribuere, respectu Filii, imò & Aug. L. 83. qq. q. 16. Deus, inquit, omnium quæ sunt, causa est, quod autem rerum omnium causa est, etiam sapientia sua, causa est: igitur sempiterna sua sapientia, causa est sempiterna. Sed ly causa supponit pro producere. His præmissis

RATIO datur. Cur Pater, respectu Filii non sit causa? Quia causa & effectus sunt correlativi, hinc si Pater esset causa, respectu Filii, Filius esset effectus, contra Nicænum, in quo dicitur, genitum non factum, & contra Symb. Athan. non factus, nec creatus, sed genitus. Rursus causa debet habere prioritatem naturæ, respectu causati, & tamen S. Thomas. Op. I. Contra Errores Græcorum, c. 2. ait. Neque enim, inquit, prior est Pater tempore, cum Filius sit æternus. Neque prior naturā. Cum Patris, & Filii, sit una natura.

Aliam Rationem, tali discursu, proponit Oviedo. Ex phrasi ipsa conformem definitioni causæ, à nobis adlatæ. Omnis causa non potest producere effectum perfectiorem se, & limitatio determinatioque perfectionis, est à causa: Nam si effectus immediatè à Deo creatur, à Deo limitatur, cujus voluntas, non applicat omnipotentiam, ad effectum perfectiorem, ut poterat, producendum. Quod si à creatura producat effectus, illa etiam perfectiorem se, non producat, adeoque determinabit, & limitabit perfectionem illius. Cum autem in Divinis, producat non taxet perfectionem producti, sed est utriusque eadem perfectio: quia & eadem natura. Hinc si principium producat, non limitat perfectionem producti, non est illius causa. Hæc tamen ratio, indigeret ulteriori lumine: quia etiam secundum personam v. g. determinat Pater, non nisi ad esse Verbi. Rursus, si produceretur per impossibile infinitum, non esset quid limitatum; & tamen causatum. Si autem dicas ex eo fore limitatum: quia in certa specie constitutum; etiam Verbum in certa specie constituitur, estque de linea intellectionis, non volitionis; dicitque distinctionem, alietatemque realem à Spiritu Sancto, qui est de linea volitionis.

DIFFICULTAS II.

De Essentia Causæ in actu Primo.

PRÆMITTO. Causam in actu primo, sumi causam, prout potentem operari, causam autem in actu secundo, sumi causam, prout re ipsa operatur. Sub præsentis autem titulo, decidendum erit: per quid constituatur causa in actu primo. An sci.

scilicet præter propriam entitatem, includat & importet actionem, saltem ut possibilem. Negat Hurt, Arriaga, Oviedo. Affirmant alii Recentiores. Ipsa autem causa in actu primo potest spectari adæquate, & inadæquate, seu secundum præcisam entitatem, cui habere vim producendi convenit.

DICENDUM est 1. *Causam inadæquate acceptam non constituit actionem.*

PROBATUR 1. Causa inadæquate accepta est causa secundum entitatem spectata, cui identificatur vis causandi. Hæc non constituitur actione. Ergo Major est definitio, ipsum statum Questionis continens. Min. prob. Tum quia nihil constituitur in sua entitate, per aliquid à se distinctum: constitutum enim in entitate, identificatur constituto; distincta autem sibi non identificantur. Tum quia si causa secundum entitatem spectata, constitueretur actione, vel constitueretur actione actuali, & hoc non: quia hæc est posterior ipsa entitate causæ; vel constitueretur actione possibili, & hoc non potest dici: quia in illo priori in quo concipitur causa, sine possibili actione, est principium, sicut effectus possibilis; ita etiam & causalitatis possibilis. Ergo in illo priori, sufficienter est constituta in esse causæ in actu primo, aliàs non posset principiari quidquam: prius enim est, esse constitutum, in esse causæ, postea causare. Antecedens immediatum probatur. Si in illo priori, causa in actu primo, non esset principium causalitatis possibilis, causalitas possibilis, non produceretur à causa, quod ipsum probatur. Non enim produceretur à causa in actu secundo, quia hæc est posterior causalitate possibili. Non etiam à causa inadæquate accepta, ut conceditur. Non denique à causa, prout dicit ipsam causalitatem: quia aliàs à se ipsa esset, & principii *Quo* non daretur necessarium Principium *Quod*, siquidem hoc principium *Quod*, constitueretur ipso *Quo*.

PROBATUR 2. Quia si causa inadæquate accepta constitueretur per causalitatem possibilem, ut assumitur, esset causalitas antequam esset. Seq. probatur quia antequam intelligatur esse causalitas possibilis, intelligitur, esse ad illam, causa in actu primo, tanquam principium ejusdem; & tamen tunc jam esset causalitas possibilis: quia per Te, in actu primo causa, dicit causalitatem possibilem; Ergo esset causalitas, antequam esset.

PROBATUR 3. Si causa in actu primo diceret causalitatem possibilem, idem saltem inadæquate; esset causa sui ipsius. Cum enim actus primus causæ, sit causa possibilis actionis, & hic actus primus dicat inadæquate per Te actionem possibilem, si actus primus causat possibilem actionem, etiam actio possibilis, importata ab actu primo causæ, causabit saltem inadæquate seipsam.

DICENDUM est 2. *Causam in actu primo, adæquate spectatam, importare actionem possibilem.* Nomine autem causæ in actu primo, adæquate tamen spectatæ, accipitur causa, & omne illud, quod illa secum poscit cointelligi, ad habendam completam, de se notitiam, quantumvis illud, non habeat rationem principii, ut *Quod*.

PROBATUR 1. Causa in actu primo adæquate tamen spectata, est quid correlativum ad effectum, prout à se pendente possibilem. Ergo si adæquate accepta dicit effectum à se pendente, non potest dicere sine causalitate possibili: propter causalitatem enim, fit ipsa dependentia. Ergo dicit & ipsam causalitatem possibilem.

PROBATUR 2. Causa in actu secundo, adæquate accepta, dicit causalitatem, & effectum actualem, horumque aliquo non habito, neutrum erit, h. e. nec sine causalitate, effectus, nec causalitas, sine effectu, jam autem nulla est causa in actu secundo. Ergo etiam causa in actu primo adæquate spectata, importabit effectum, & causalitatem possibilem.

PROBATUR 3. Supponamus per impossibile, omnem causalitatem reddi impossibilem, hoc ipso erit impossibilis omnis effectus, impossibili etiam omni effectui, redditur impossibilis causa. Ergo apparet, quod ad intelligendam adæquatam rationem causæ, hæc omnia requirantur. Ne autem ex particularibus principiis, de connectione causæ procedat Argumentum, per impossibilitatem omnis effectus, accipe etiam conditionatam possibilitatem sublatam.

OBJICITUR 1. Causa in actu primo dicit Decretum, de concurrente cum causa in actu primo. Hoc autem Decretum, à Deo formati non potest nisi præsupposita possibilitate actionis, & effectus. Ergo causa in actu primo dicit possibilitatem actionis.

RESPONDETUR. Imprimis possibilitatem actionis, duplicem spectari posse, unam activam, & hæc est formalissime ipsa causa, inadæquate spectata, & non nisi ex præsuppositione hujus, Deus format Decretum. Secundo possibilitas actionis spectari potest passiva, ut ita dicam, quæ est formalissime causalitas, ut *Quo*, possibilis; hanc non est necesse, ut præsupponat, Decretum Divinum, sed ut eadem, suo modo concurrat cum causa. Vel ad maximum præsupponit Decretum; possibilitatem actionis, non tanquam conferentem vim agendi causæ, adeoque non tanquam aliquod constitutivum causæ, inadæquate acceptæ, licet præsupponat possibilitatem actionis, tanquam aliquid requisitum, ad adæquatam conceptum causæ.

OBJICITUR 2. Causa in actu secundo, dicit causalitatem actualem & effectum. Ergo, & causa in actu primo aliàs, non solo statu different, sed etiam constitutivis.

RESPON-

RESPONDETUR. Etiam causam in actu secundo, inadæquatè spectatam non constitui causalitate. Quod si dicas, causam in actu secundo, non posse inadæquatè spectari, quia inadæquatè spectata, diceret tantum vim agendi, vis autem agendi, non est causa in actu secundo, hinc disparitas dari posset. Quia non habet, per quod aliud distinguatur causa in actu secundo, ab aliis, nisi actuali causalitate, per quam transit, à non esse causantis in actu secundo, ad esse causantis in actu secundo, ad esse causantis. Jam autem sola vi sua causandi, sufficienter à reliquis distingueretur causa, in actu primo.

OBJICITUR 3. Causa in actu primo, etiam inadæquatè accepta, vel dicit relationem transcendentalem, ad effectum, vel non dicit: Si non dicit. Causa non est: Si dicit, sine causalitate, tanquam ratione fundandi, & effectum tanquam termino, concipi non potest.

RESPONDETUR. Causam si materialiter spectetur, non dicere relationem transcendentalem, ut dictum de relatione, ut causa autem est formaliter, dicit relationem, consequenter importat etiam causalitatem, non tanquam tribuentem vim agendi, ad quod solum in præsentia attenditur, sed tanquam circumstantionans illam vim agendi.

OBJICITUR 4. Causa in actu primo spectata, respicit effectum, si autem respiceret eum, & non diceret causalitatem possibilem, causa se ipsam saltem mediata respiceret: respiceret enim effectum, & non ratione actionis.

RESPONDET ARRIAGA. Concedendo, quod aliquid, mediata possit seipsum respicere. Sed aliter satisficit Argumento, quod causa respiciat effectum mediante actione, quæ sit ratio fundandi; sed non quasi conferente vim principio, in quo, vertitur cardo.

OBJICITUR 5. Principium productivum in Divinis constituitur per ipsam productionem activam, seu quasi actionem. Ergo & in creatis idem erit.

RESPONDETUR. Imprimis negando Antecedens. Nam in prima Parte traditur, originibus, non actionibus, constitui personas. Deinde negari potest Conf. Disparitatem dat Arriaga, quia in Divinis, actio est improducta, hinc bene potest constituere principium. In creatis verò actio, procedit ab ipsa causa.

Punctum Difficultatis 3.

An connexio Cause cum effectibus possibilibus, sit Cause essentialis?

PRÆMITTO I. Sub hoc titulo quæri ab Auctoribus communiter. Imprimis: An causa dicat relationem transcendentalem ad effectus.

Rursus: an causa respiciat suos effectus, in universaliter, an in particulari. Denique: an reddito uno effectui, ex possibilibus impossibili, & ipsa causa reddatur impossibilis?

PRÆMITTO 2. Aliquos Auctores, concedere connexionem essentialem omnipotentia cum effectibus possibilibus, non tamen relationem transcendentalem. Talis est Suar. Fass. quorum rationes solvit Oviedo, Cont. 9. Met. p. 6. n. 1. Alii & connexionem, & relationem transcendentalem iisdem causis concedunt, quos vide apud Rec. Suar. Tr. 2. de Causis d. 5. q. 3. Rursus Oviedo negat connexionem essentialem causæ, cum effectui; admittit tamen causæ creatæ respectum transcendentalem ad suos effectus, loco citato, n. 3. quamvis neget, respectum hunc causæ increatæ p. 2. n. 13.

PRÆMITTO 3. Ex dictis, de relationibus transcendentalibus, facile colligi, quod causæ specificativè acceptæ, non sit primo essentialis hic respectus si detur, sed erit difficultas; an sit essentialis, saltem secundo essentialiter.

PRÆMITTO 4. Quod causa creatæ, dicat relationem, ad effectus posibles, eamque transcendentalem. Prioris est Ratio: quia, quod dicit esse ad aliud, dicit relationem, causæ dicunt esse ad aliud, hoc est ad effectum. Ergo: Minor probatur. Quia dicere causam esse ad aliud, hoc est effectus posibles, nihil aliud est: quam causam habere vim producendi, & effectus esse producibiles; ut patet ex dictis de relatione, ad quod respexit Aristoteles: qui admittit relationes fundatas in actione, quæ nullæ essent, si causis negetur relatio, & si actio exercita, fundat relationem. Cur non fundabit actio possibilis; præcipue, cum per Philosophos, detur relatio, etiam ad non existentem terminum, si sit transcendentalis. Quod ipsum ut probetur Ratio est, Relatio causæ, ad effectus posibles, est aliqua, sed non est prædicamentalis: quia, hæc est non nisi ad terminum existentem. Ergo est transcendentalis.

PRÆMITTO 5. Quod etiam causa increata, dicat ad Creaturas posibles, respectum transcendentalem. Non repugnat Deo, dicere relationes ad Creaturas, ut probatum in Logica. Ergo etiam non repugnabit causam increatam, quo nomine venit omnipotentia, dicere relationem ad effectus posibles. Sed non potest, dicere ad illos, relationem prædicamentalem. Ergo dicit transcendentalem. Deinde causa creatæ dicit relationem transcendentalem ad effectus; ideo quia est Virtus productiva eorundem, & effectus sunt producibiles. Ergo cum idem competat omnipotentia, etiam illa, dicet ad effectus posibles, relationem transcendentalem.

RESPONDERET Oviedo. Disparitatem esse, Quia virtus creatæ certos, & determinatos effectus